

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ
UZAKTAN EĞİTİM U.A.M.

YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETİM KILAVUZU

Modül 2: Yükseköğretimde Yapay Zekâ Destekli Öğretim

hitit.edu.tr/tr/uzem

@hitituzem

ARALIK- 2025

REKTÖR'ÜN MESAJI

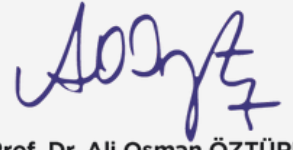
İçinde bulunduğumuz dijital çağ, yapay zekâ teknolojilerinin hızlı yükselişiyle birlikte yükseköğretim alanında köklü bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Bu yeni dönem, eğitim camiasına hem benzersiz fırsatlar sunmakta hem de yeni sorumluluklar yüklemektedir.

Hitit Üniversitesi olarak, bu teknolojik gelişmeleri bir engel olarak değil, eğitim-öğretim kalitemizi daha da ileriye taşıyacak stratejik bir araç olarak görüyoruz. Yenilikleri pasif bir şekilde izlemek yerine, bu sürece aktif olarak yön veren, öncü kurumlardan biri olma hedefindeyiz.

Elinizdeki "Yükseköğretimde Yapay Zekâ Destekli Öğretim Kılavuzu", bu vizyon doğrultusunda attığımız somut adımlardan biridir. Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezimiz tarafından titizlikle hazırlanan bu çalışma, siz değerli hocalarımızın yapay zekâ araçlarını derslerinize etkin, etik ve pedagojik açıdan doğru bir şekilde entegre etmenize yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Bu kılavuz, yapay zekâyı ders materyali geliştirmeden öğrenci etkileşimini artırmaya ve daha adil değerlendirme süreçleri tasarlamaya kadar pek çok alanda nasıl kullanılabileceğinize dair pratik bir rehber niteliğindedir. Ancak en az teknik yeterlilik kadar önemli olan etik kullanım, akademik dürüstlük ve öğrenci verilerinin korunması gibi kritik konulara da özel bir vurgu yapmaktadır.

Bu değerli kaynağın hazırlanmasında emeği geğen Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi ekibine teşekkür ediyorum. Siz kıymetli öğretim elemanlarımızın da bu rehberden en üst düzeyde faydalanarak, öğrencilerimizi geleceğin dünyasına daha donanımlı bir şekilde hazırlayacağınıza yürekten inanıyorum.

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK
Hitit Üniversitesi Rektörü

SUNUŞ

Yapay zekâ teknolojilerinin, özellikle de üretken yapay zekânın günlük yaşamın her alanında etkisini arttırdığı bir dönemdeyiz. Bu dönüştürücü teknoloji, yükseköğretim kurumlarının öğretme-öğrenme sürecine ilişkin felsefi yaklaşımını ve pratiklerini dönüştürmeye sevk etmektedir. Yapay zeka çağının getirdiği fırsatları etkili bir şekilde değerlendirmek ve yapay zeka araçlarının öğrenme-öğretme süreçlerine entegre edilmesinde öğretim elemanlarına destek olmak amacıyla Hitit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak tarafından bu kılavuz hazırlanmıştır.

"Yükseköğretimde Yapay Zekâ Destekli Öğretim Kılavuzu"nın temel amacı, yapay zekâ araçlarının bir "yardımcı" olarak nasıl kullanılacağını göstermek; ders planlamasından içerik üretimine, öğrenci etkileşiminden ölçme-değerlendirme süreçlerine kadar her aşamada öğretim elemanlarına pratik, uygulanabilir ve pedagojik temelli öneriler sunmaktır.

Kılavuz boyunca, popüler yapay zekâ uygulamalarının teknik kullanımının yanı sıra, bu araçların "nasıl" ve "neden" kullanılması gerektiğine dair pedagojik stratejilere ve bunun yanı sıra yapay zeka kullanımında etik ilkelere odaklanılmıştır. Buradaki amaç yapay zekayı eğitimin merkezine koymak değil, yapay zeka destekli öğretim ile öğrenci merkezli ve daha zengin öğrenme deneyimleri tasarlamaları için öğretim elemanlarına destek olmaktır.

Bu kılavuzun öğretim pratiklerine yapay zeka araçlarını entegre etmek isteyen tüm öğretim elemanlarına faydalı olmasını dileriz.

Hazırlayanlar

Doç. Dr. Mehmet Kemal AYDIN

Doç. Dr. Metin KUŞ

Öğr. Gör. Servet Ebrar BAYRAM

KISALTMALAR

YZ	Yapay Zekâ
NLP	Doğal Dil İşleme
ÜYZ	Üretken Yapay Zekâ

YÖNETİCİ ÖZETİ

Yükseköğretim, üretken yapay zekâ teknolojilerinin hızla yaygınlaşmasıyla birlikte kritik bir dönüşümün eşiğindedir. Hitit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (HUZEM) tarafından hazırlanan "Yükseköğretimde Yapay Zekâ Destekli Öğretim Kılavuzu", bu kaçınılmaz dönüşüme kurumsal düzeyde rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Kılavuzun temel hedefi, öğretim elemanlarına yapay zekâ destekli öğretim uygulamalarını pedagojik açıdan sağlam, etkin ve etik bir çerçevede kullanabilmeleri için kapsamlı bir kaynak sunmaktır.

Bu rehber, yapay zekânın eğitimdeki temel kavramlarını açıklamakla başlamakta, "Öğrenme Mühendisliği" (Learning Engineering) gibi sistematik yaklaşımları tanıtarak akademisyenlerin rolünü geleneksel "içerik aktarıcıdan", modern "öğrenme mimarına" dönüştürme vizyonunu ortaya koymaktadır. Kılavuz, ders tasarımı, öğrenci etkileşimi ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde yapay zekânın nasıl kullanılabileceğine dair pratik stratejiler sunmaktadır.

Kılavuzun "Yapay Zekâ Araçları" bölümünde, ChatGPT, Gradescope, Elicit ve Canva gibi popüler uygulamalar, işlevlerine göre (metin ve içerik üretimi, değerlendirme, görsel tasarım, akademik araştırma vb.) kategorize edilerek tanıtılmaktadır. Ayrıca, bu araçların derslere entegrasyonu için "Metin Karşılaştırma Çalışmaları", "Rol Oynama Etkinlikleri" ve "Rubrik Geliştirme" gibi somut pedagojik yöntemler önerilmektedir.

Teknolojinin "nasıl" kullanılacağından daha önemlisi, "nasıl sorumlu" kullanılacağıdır. Bu bağlamda kılavuz, akademik dürüstlük, öğrenci verilerinin gizliliği ve algoritmik önyargılar gibi etik konulara özel bir bölüm ayırmaktadır. YÖK ve TÜBİTAK gibi ulusal kurumların yanı sıra önde gelen uluslararası üniversitelerin (Stanford, Harvard, Boston vb.) güncel rehberlerine de yer verilerek, kurumsal bir farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu kılavuz, Hitit Üniversitesi'nin eğitim-öğretim kalitesini artırma ve öğrencilerimizi geleceğin dünyasına daha donanımlı hazırlama yolunda attığı stratejik bir adımın belgesidir.

İÇİNDEKİLER

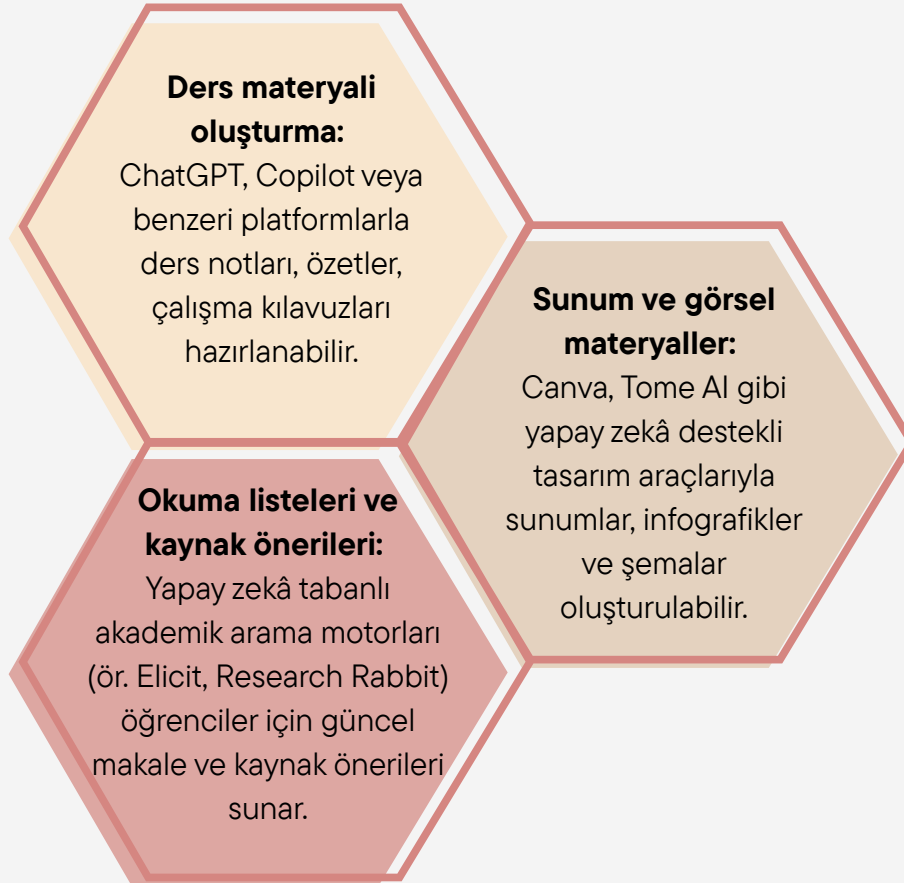
REKTÖR'ÜN MESAJI.....	III
SUNUŞ.....	V
KISALTMALAR.....	VI
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETİM.....	1
Değerlendirme Süreçlerinde Yapay Zekâ.....	3
DERS TASARIMINDA KULLANILAN ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI.....	4
Kişiselleştirilmiş Öğrenme Deneyimleri.....	4
Otomatik Değerlendirme ve Geri Bildirim.....	5
Akademik Danışmanlık ve Öğrenci Takibi.....	5
Dil İşleme ve İçerik Üretimi.....	6
Araştırma ve Bilimsel Çalışmalarda Yapay Zekâ.....	6
Etik ve Pedagojik Sorumluluklar.....	7
KAYNAKÇA.....	8

Yükseköğretimde Yapay Zekâ Destekli Öğretim

Yükseköğretimde öğretim elemanları için yapay zekâ, sadece teknik bir yenilik değil; öğretim süreçlerinin tasarımı, uygulanmasını ve değerlendirilmesini dönüştüren güçlü bir pedagojik araç olarak değerlendirilmektedir (Holmes et al., 2019; Luckin et al., 2016). Üniversite derslerinde yapay zekâ teknolojilerinin doğru entegrasyonu, hem öğretim elemanının iş yükünü azaltmakta hem de öğrencilere daha kişiselleştirilmiş, etkileşimli ve etkili öğrenme deneyimleri sunmaktadır (Zawacki-Richter et al., 2019; Ouyang & Jiao, 2021).

Yapay zekâ araçları, öğretim elemanlarının ders içeriklerini planlarken çeşitli kolaylıklar sağlar:

Örneğin bir öğretim elemanı, “Yapay zekâ etiği” konulu ders için ChatGPT’den tartışma soruları üretmesini ister. Daha sonra bu soruları sınıfta tartışmaya açarak öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.

Yapay zekâ araçları, öğrenciler arasında ve öğrenci-öğretim elemanı arasında etkileşimi artırmak için kullanılabilir.

Örneğin öğretim elemanı, ChatGPT tabanlı bir sohbet robotu kurarak öğrencilerin “ödev teslim tarihleri, ders kaynakları veya sınav formatı” gibi sık sorulan sorulara anında yanıt almalarını sağlar.

Değerlendirme Süreçlerinde Yapay Zekâ

Yapay zekâ, öğrenci değerlendirme ve geri bildirim süreçlerinde öğretim elemanlarına önemli katkılar sağlar:

Otomatik test oluşturma:

Quizlet, QuestionWell gibi araçlar ders içeriklerinden otomatik test soruları üretir.

Ödev analizi ve geri bildirim:

Turnitin veya Gradescope gibi sistemler, öğrencilerin ödevlerini değerlendirir ve geri bildirim sunar.

Öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi:

Yapay zekâ destekli sistemler, öğrencilere kendi öğrenme süreçlerini değerlendirme fırsatı verir.

Örneğin öğretim elemanı, öğrencilerin yazılı ödevlerini Gradescope üzerinden değerlendirir. Sistem, benzer hataları otomatik tanıyıp işaretler, böylece öğretim elemanı daha adil ve hızlı bir değerlendirme yapabilir.

Öğretim Elemanları İçin Stratejik Öneriler

Yapay zekâ araçları, dersin öğrenme hedeflerine uygun şekilde seçilmelidir.	Öncelikle küçük ölçekli uygulamalarla başlanarak zamanla daha geniş uygulamalara geçilebilir.	Öğrencilerin yapay zekâ araçlarını kullanmasını teşvik edin ancak etik kurallar ve akademik dürüstlük konusunda net yönergeler verin.	Kendi alanınıza uygun araçları keşfetmek için meslektaşlarınızla deneyim paylaşımı yapın.
---	---	---	---

Ders Tasarımında Kullanılan Üretken Yapay Zekâ Araçları

Günümüzde yapay zekâ, eğitim alanında dönüşüm yaratan en etkili teknolojilerden biri hâline gelmiştir. Öğretim elemanları, bu teknolojiyi hem öğretim süreçlerini iyileştirmek hem de öğrenci başarısını artırmak amacıyla çeşitli şekillerde kullanabilmektedir.

Kişiselleştirilmiş Öğrenme Deneyimleri

Yapay zekâ tabanlı sistemler, öğrencilerin öğrenme stillerini, hızlarını ve ilgi alanlarını analiz ederek kişiselleştirilmiş içerikler sunabilir. Öğretim elemanları bu sistemleri kullanarak:

Otomatik Değerlendirme ve Geri Bildirim

Yapay zekâ destekli araçlar, sınav ve ödevleri hızlı ve tutarlı bir şekilde değerlendirebilir. Bu sayede öğretim elemanları:

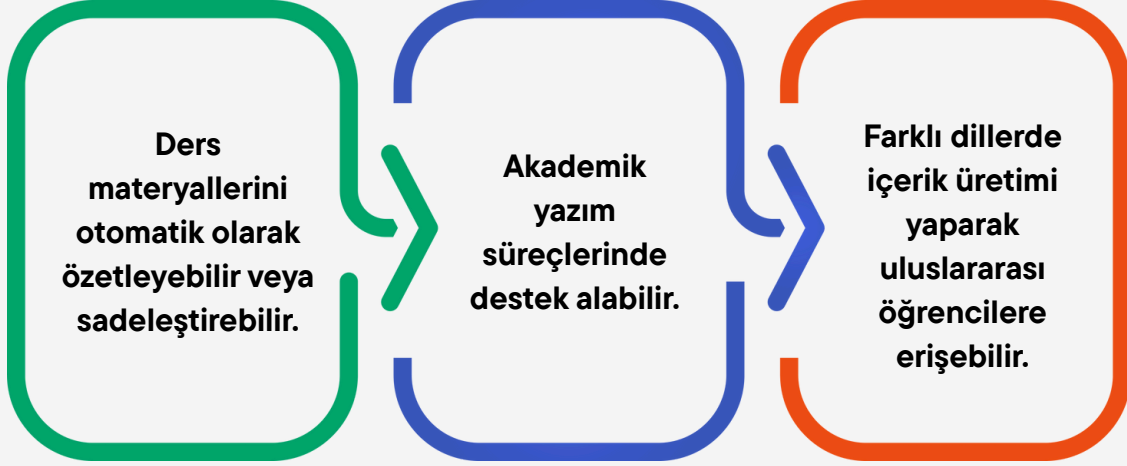
Akademik Danışmanlık ve Öğrenci Takibi

Yapay zekâ sistemleri, öğrencilerin akademik geçmişlerini analiz ederek risk altında olan bireyleri tespit edebilir. Öğretim elemanları bu verilerle:

Dil İşleme ve İçerik Üretimi

Doğal dil işleme (NLP) teknolojileri sayesinde öğretim elemanları:

Araştırma ve Bilimsel Çalışmalarda Yapay Zekâ

Yapay zekâ, akademik araştırmalarda da güçlü bir araçtır. Öğretim elemanları:

Etik ve Pedagojik Sorumluluklar

Her ne kadar yapay zekâ büyük kolaylıklar sunsa da öğretim elemanlarının bu teknolojileri kullanırken etik ve pedagojik sorumlulukları göz önünde bulundurması gerekir:

Kaynakça

- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Boston, MA: Center for Curriculum Redesign.
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. London: Pearson.
- Ouyang, F., & Jiao, P. (2021). Artificial intelligence in education: The three paradigms. Computers and Education: Artificial Intelligence, 2, 100020.
<https://doi.org/10.1016/j.caeai.2021.100020>
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education—where are the educators?. International journal of educational technology in higher education, 16(1), 1-27.